

Business

Pored Zelene, sada i Plava karta. Evropski parlament je podržao ideju radne dozvole koja će od 2011. važiti za celu EU, tzv. Plavu kartu, kao pandan Zelenoj karti u SAD. Time EU potvrđuje da je opredeljena za imigracione tokove i da su radnici izvan EU dobrodošli. Ograničenje ipak postoji i odnosi se na nivo plate koje mogu imati došljaci. Ona treba da bude 1.5 puta veća nego prosečna plata domaćeg EU radnika. Stav Evropske komore, koja predstavlja oko 19 miliona evropskih kompanija, je da će nivo tražene plate biti ograničavajući faktor u zapošljavanju. To se posebno odnosi na mala i srednja preduzeća, kao potencijalne poslodavce, koji teže mogu da ispune zahtev za uvećanom prosečnom platom. Inače, tek 5,5 % visoko kvalifikovanih zaposlenih sa Bliskog istoka dolazi da radi u Evropi, dok 54% ide za SAD. Plava karta bi bila jedan od instrumenata za privlačenje upravo ovakvih kadrova za kojima vlada nestašica u EU.

Novi zakoni o jednakim platama ženama u EU. Nakon 30 godina borbe aktivističkih organizacija i nevladinog sektora, kao i profesionalnih udruženja i sindikata, EU od preporuka prelazi na dela – uvodi zakone pod pretnjom mogućih kazni za one poslodavce koji žene radnike plaćaju manje od muškaraca. Trenutno žene za isti posao zarađuju oko 15% manje nego muškarci u svim industrijskim sektorima, i do 25% manje ako rade van javnog sektora. Parlamentarci očekuju da se uvedu redovne kontrole i revizije i da podaci o jednakim ili nejednakim platama budu javno predstavljeni. Cilj je da se obavi studija o mogućem uvođenju kazni za poslodavce, kao i diskvalifikovanje u pogledu državne pomoći ili grantova za one koji ne poštuju princip jednakosti. Za ove zakone, koji su dobili ogromnu većinu u Parlamentu, jedino nisu glasali britanski konzervativci i francuski ekstremni desničari.

Kina smanjuje carine. Kina će sniziti carine na uvoz poljoprivrednih i nepoljoprivrednih proizvoda za 20-30 %, objavili su državni mediji. Vremenski okvir za najavljeno sniženje carina nije naznačen kao ni to da li će tim potezom biti obuhvaćeni svi proizvodi koje Kina uvozi. Rast uvoza Kine bi mogao biti značajan za svetsku ekonomiju jer je Kina trenutno treći po veličini svetski uvoznik, posle SAD i Nemačke.

Što zapadnije – to zdravije. Zapadni Evropljani žive zdravijim životom u proseku 14 godina duže od svojih istočnih suseda, pokazuje studija britanskog medicinskog magazina *Lancet*. Osoba iz Italije, Holandije ili Švedske živeće preko 70 godina bez značajnih zdravstvenih problema, dok će Mađar, Slovak ili Litvanac već početi ozbiljno da poboljeva sa 60. Na ove razlike, prema studiji, najviše imaju uticaja BDP i izdvajanja države za starija lica.

Communications

Online nacije. Britanci najviše koriste Internet u EU, tako što posećuju socijalne mreže poput Facebooka i igraju online video igre, pokazuje izveštaj regulatornog tela *Ofcom*. U Britaniji, Francuskoj, Nemačkoj, Holandiji, Švedskoj i Irskoj upotreba Interneta je rasla u periodu od 2004. do 2007. za 5% godišnje. U izveštaju stoji i da su žene veći korisnici Interneta od muškaraca. Istraživanje pokazuje da korisnici Interneta u SAD provode 15h nedeljno online, Britanci 14h, dok Španci svega 7,5h. Najviše vremena korisnici Interneta u EU provode na socijalnim mrežama, čak 50% i to je za 11% više u odnosu na 2007, dok Kanađani drže rekord u posetama ovakvim mrežama u svetu sa 55% vremena provedenog online. Irci najviše vremena provode u korišćenju mobilnih telefona, oko 179h mesečno, i poslali su najveći broj sms poruka tokom 2007, stoji u izveštaju.

U Sloveniji zabranjen iPhone. Zbog evropske uredbe o baterijama Slovenija ne uvozi *iPhone* i *iPod*. Uredba preporučuje proizvođačima da se baterije mogu odstraniti s aparata što u slučaju ovih modela nije moguće. Barijeru domaćim uvoznicima predstavlja i slovenačka uredba o baterijama koja stupa na snagu početkom 2009.

Mir preko medija? Palestinske vlasti su učinile nesvakidašnji potez objavljivanjem članka na hebrejskom jeziku u izraelskim novinama gde su najavili da će 57 arapskih zemalja normalizovati odnose sa Izraelom u zamenu za okončanje okupacije i prihvatanje mirovnog dogovora. Ovakvim istupanjem arapska inicijativa za mir je dobila intrigirajući zaokret. Naime, u 3 najčitanija dnevna lista u Izraelu su objavila svoj mirni plan, što je prvi put da arapska vlada zaobilazi izraelske vlasti i komunicira direktno sa Izraelcima na njihovom jeziku.

Hitni lopticu u rupicu. *General Motors* će morati da prekine svoj devetogodišnji ugovor o saradnji sa *Tiger Woodsom* koji je u poslednjih 8 godina nosio poznati *Bjuik* logotip na svojoj torbi za štapove. *GM* se suočava sa najlošijom prodajom za poslednjih 25 godina. Prvo rezanje troškova biće upravo na marketingu, a raskid ugovora sa najpoznatijim i najbogatijim svetskim sportistom zvaničnici kompanije podupiru izjavom *Woodsa* koji kaže da će u narednoj sezoni više vremena posvetiti sebi, svojoj porodici, ali i saniranju povrede kolena. Prema ugovoru sa *Woodsom* svaka godina saradnje vredi \$7 mil. Inače,

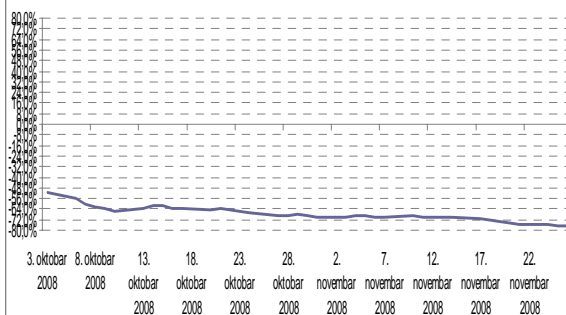
proizvođači automobila u SAD, kao najveći pojedinačni oglašivači, smanjili su svoje budžete za oglašavanje za 18% na \$1,37 mlrd u drugom kvartalu, u odnosu na isti period 2007. godine.

BC Portfolio

Voleli bismo da je današnja vrednost naših akcija samo prvoaprilska šala... Nažalost nije, ovo je prvodecembarska istina.

Naziv akcije	Vrednost 03. 03. 2008.	Vrednost 26.11.2008.
Dijamant	104.000,00	35.000,00
Soja Protein	136.080,00	38.052,00
Veterinarski Zavod	141.183,00	38.556,00
Energoprojekt Hldg	137.760,00	38.416,00
Aik Banka	156.910,00	33.167,00
Metals Banka	157.844,00	13.108,00
Ukupna vrednost	833.777,00	196.299,00

Promena vrednosti u %

Kretanje indeksa berzi u regionu

	Vrednost 19.11.2008	Vrednost 26.11.2008.	promena
Belex 15	601,53	547,86	-8,92%
Crobex	1.818,22	1.642,65	-9,66%
Birs	1.132,57	1.071,67	-5,38%
Nex 20	9.532,94	8.941,14	-6,21%
Moste	394,48	372,47	-5,58%
MBI 10	2.526,43	2.364,99	-6,39%

Tips & Tricks - Motivisan i lojalan tim - garant uspeha

Usled velikih ekonomskih potresa mnogo ljudi je u potrazi za poslom, ali ta činjenica ne treba da podrazumeva da je „bilo ko“ osoba za vašu kompaniju. Umesto da na zaposlene gledate kao na „potrošnu robu“, fokusirajte svoje poslovanje na poboljšanje kapaciteta postojećih zaposlenih. Zadržati kvalitetnog zaposlenog je izazov sa kojim se suočavamo, i on ne zavisi isključivo od ekonomskih prilika.

Ključ za postizanje uspeha je,

između ostalog, i motivacija zaposlenih. Neophodno je stvarati okruženje koje ne pruža samo profesionalno, već i mogućnost ličnog usavršavanja. BC Bilten vam predstavlja nekoliko načina za podsticanje entuzijazma zaposlenih, pa čak i kad je kompanija u krizi.

1. Nemojte da negujete samo novčane stimulacije, fokusirajte se i na međuljudske odnose.

I kada ponudite novčane bonuse, duži godišnji odmor i slične beneficije, to vam ne garantuje lojalnost zaposlenih. Stvarajući kulturu u kojoj se ceni rad i ne zapostavlja individualnost, razvijate želju zaposlenih da svaki dan savesno obavljaju svoj posao. Samo u timovima sa zdravim međuljudskim odnosima ljudi mogu napredovati.

2. Pomozite zaposlenom da nađe sebi „bliske“ ljude.

Jedan od osnovnih problema u radnom okruženju je loša komunikacija. Pomozite svojim zaposlenima da postignu ličnu identifikaciju, ohrabrite ih i neposredno uputite ka kolegama koji imaju slične stavove ili razmišljanja.

3. Podstaknite svoj kolektiv da razmišlja o svojim odgovornostima.

Postavljajući pitanja pokazujete interesovanje i podstičete odgovornost i stavljate kolektiv do znanja da ste upućeni u njihov rad.

4. Osigurajte konflikte.

Dobro ste pročitali. Svrha radnog mesta nije da sve učini srećnim, već da pomogne ljudima da dostignu svoj maksimum. Menadžment je dužan da „ukloni“ one koji prave probleme radi dobrobiti ostatka tima.

5. Obezbedite feedback.

Ostvarite otvorenu komunikaciju sa svojim timom komentarišući i učestvujući u njihovom radu. Iskreni feedback je neophodan za funkcionisanje kolektiva.

6. Podelite svoja razmišljanja sa kolegama.

Da bi vaš tim napredovao, pre svega podelite svoja razmišljanja sa ostatkom kolektiva. Ovaj postupak može biti rizičan, jer ne možete predvideti sve reakcije. Ukoliko dobijete kritike, shvatite to kao uspeh i način na koji vi učite od svojih zaposlenih.

7. Formirajte grupu koja snosi odgovornost.

Veliki broj ljudi ima strah od feedbacka da ne bi pokazali slabost ili izazvali nelagodnost kod nekog drugog. Zbog toga formirajte grupu u kojoj ljudi imaju odgovornost da šalju/primaju informacije, kreiraju planove na osnovu njih i podstiču odgovornost za izvršavanje zadataka. Ljudi u „odgovornim grupama“ pokazuju izrazitu efikasnost i u radu sa klijentima i u rešavanju problema zaposlenih.

Pitajte svoje zaposlene...

Ako želite da unapredite svoj liderski stil ne možete se oslanjati samo na svoju percepciju, na ono što negde pročitate ili na savete svog šefa. Ako želite da saznate kako trenutno upravljate svojim ljudima, najbolje je da vam oni to sami kažu - anonimnom anketom! Iskreni odgovori vaših podređenih na sledeća pitanja mogu se pretvoriti u iskrene savete:

1. Da li vam na pravi način saopštavam šta očekujem od vas?
2. Da li se previše mešam u vaš posao ili to činim nedovoljno?
3. Da li se osećate slobodnim da mi postavljate pitanja ili razgovarate sa mnom o bilo kojoj temi koja je u vezi sa poslom?
4. Da li pokazujem da sam zainteresovan za vaš uspeh u ovoj firmi?
5. Da li sam otvoren za nove ideje?
6. Da li se ponašam korektno, i da li prema svim zaposlenima imam isti kriterijum?
7. Da li razumem stanje delatnosti kojom se bavimo i da li dobro razmišljam o mestu naše firme na tržištu?
8. Šta bi želeli da radim drugačije ili šta bi trebalo da promenim u svom ponašanju?

Usvajanje ovih strategija će osigurati porast produktivnosti vaše kompanije i biti sigurna investicija za njenu budućnost. Ljudi koji su i lično i profesionalno ispunjeni stvaraju kvalitetnije kadrove u svom timu. Zaposleni neće biti u potrazi za boljim poslom, jer kada organizacija funkcioniše po ovim principima zadovoljava njihove potrebe i podstiče kvalitetno usavršavanje.

Izgleda da će jedino sneg, temperatura i dinar padati ovih dana. Ostale brojke su u rastu: cene, broj afera, broj raznoraznih prestupnika. Za hladni vikend koji nam predstoji preporučujemo čebe - ukoliko nemate centralno grejanje, čaj, dobar film ili dobru knjigu i naravno - dobro društvo!

Vaš Bovan tim

Motivacija vas pokreće, a navike drže u pokretu.

Jim Ryun

SEMINARI, KONFERENCIJE:

- 01.-03.12.2008. – „Primena Excela u menadžerskom odlučivanju“, Centar za razvoj ljudskih resursa i menadžment, Beograd
- 03.12.2008. - „Finansijske usluge u jugoistočnoj Evropi“, EMG, Hotel Hyatt, Beograd
- 04.12.2008. - „Brendiranje – planiranje i razvoj robne marke“, Centar za edukaciju i stručno obrazovanje, PKS
- 04.12.2008. - „Biznis u porodičnom vlasništvu: Koncepti i primeri najbolje prakse orporativnog upravljanja“, SAM-IFC-IFC-Family business, PKS, Beograd
- 16.-17. 12. 2008. - „Konferencija i izložba - Smart Government“, ASIT, Hotel Continental, Beograd

Urednik: Ana B. Bovan
Za vas pišu i:

M. Barać Stojanović, M. Đorđević, D. Tasić, M. Franjić,
T. Stojanović, D. Stanišić, S. Petrović

Grafički dizajn: A. Nikolić

Bovan Consulting
BUSINESS & STRATEGY COUNSEL

Prijava i reklamiranje: bc.bilten@bovan.eu
Adresa redakcije: Žorža Klemansoa 13,
11000 Beograd, Srbija
posetite bovan.eu
Fix +381 11 3036 133, 3036 134,
fax +381 11 3284 380